

STATSKONTORET

Bilaga 2

Metodbilaga

Statskontorets rapport 2017:10

Metodbilaga

I den här bilagan beskriver vi urval och tillvägagångssätt för de enkätundersökningar och intervjuer som vi har genomfört i arbetet med delrapport 2 i vår utvärdering av ombildningen av Polisen.

Intervjuer

För att undersöka vilket genomslag den nya organisationen har fått i polisens arbete har vi genomfört intervjuer i grupp och enskilt med närmare 100 personer inom Polisen på alla organisatoriska nivåer. Intervjupersonerna är relativt jämnt fördelade mellan män och kvinnor respektive poliser och civilanställda. I vissa fall har vi själva valt ut intervjupersonerna, medan vi i andra fall har efterfrågat företrädare för en funktion eller organisatorisk enhet och överlåtit urvalet till Polismyndigheten. Intervjuerna har varit semi-strukturerade och i huvudsak genomförts under mars och april 2017.

Utöver intervjuerna har vi gjort studiebesök vid lokalpolisområdena Globen, Solna och Södermalm. Besöken var informella i syfte att lära oss mer om polisarbete i allmänhet, till exempel hur ett arbetspass kan se ut.

Fördjupade undersökningar av det lokala polisarbetet

Merparten av våra intervjuer med anställda inom kärnverksamheten har genomförts inom ramen för fördjupade undersökningar av sex lokalpolisområden: Göteborg Nordost, Jämtland-Härjedalen, Kalmar, Malmö Söder, Örebro och Östra Fyrbodalen. Urvalet är gjort för att uppnå variation avseende förutsättningarna geografiskt samt resurs- och befolkningsmässigt.

I vart och ett av lokalpolisområdena har vi intervjuat en eller flera kommunpoliser, områdespoliser och utredare, samt lokalpolisområdeschefen och chefen för det polisområde som lokalpolisområdet tillhör.

Vi har även intervjuat företrädare för de åklagarkammare och några av de kommuner som lokalpolisområdena tillhör för att undersöka hur de uppfattar att samverkan med polisen fungerar i den nya organisationen. Dessa intervjuer kompletterar de enkätundersökningar som vi har genomfört bland åklagare och kommunernas ansvariga för samverkan med polisen (se nedan).

Intervjuer med regionledningar och nationella avdelningar

Vi har genomfört intervjuer med representanter för ledningen i samtliga polisregioner och alla nationella avdelningsledningar utom särskilda utredningar. Vi har främst talat med personer med chefsbefattningar och nyckelpersoner inom olika ledningsfunktioner på region- och avdelningsnivå. Vi har även intervjuat nyckelpersoner vid nationella operativa avdelningen och ekonomiavdelningen för att undersöka processtyrningen och Polismyndighetens uppföljning. Därutöver har vi intervjuat rikspolischefen och talat med Polismyndighetens internrevision.

Vi har också intervjuat representanter för arbetstagarorganisationerna Polisförbundet, Saco, Seko och ST.

Enkätundersökningar

I rapporten presenterar vi resultat från fyra enkätundersökningar som vi har genomfört själva eller i samarbete med Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten. Dessa undersökningar genomfördes under hösten 2015 och våren 2017 bland

- polisanställda i lokalpolisområden
- åklagare vid allmänna kammare
- kommunernas socialtjänstchefer
- kommunernas ansvariga för samverkan med polisen.

I rapporten redovisar vi även resultat från de frågor vi har ställt i samverkan med SOM-institutets årliga medborgarundersökningar. Frågorna i SOM-undersökningarna ställdes 2015 och 2016 och rör allmänhetens förtroende för Polismyndigheten och deras kontakt med polisen.

Alla förändringar som redovisas i rapporten är statistiskt signifikanta med minst alfanivå 5 % ($p = 0,05$).

Samtliga dessa undersökningar kommer att upprepas under våren 2018.

Enkätundersökning till anställda inom lokalpolisområden

Undersökningen syftar till att kartlägga medarbetarnas syn på resultaten av omorganisationen. I enkäten har vi ställt frågor om till exempel hur medarbetarnas tjänst har förändrats till följd av omorganisationen, hur de bedömer den lokala förmågan att utföra olika aspekter av Polisens uppdrag och hur samarbetet inom myndigheten fungerar.

Inför utskicket 2017 har vi gjort några mindre justeringar i enkäten till följd av delrapportens fokus på reformens genomslag: vissa frågor och svarsalternativ har tillkommit medan andra har utgått. Huvuddelen av innehållet i enkäterna är dock identiskt, vilket ger möjlighet att följa utvecklingen över tid.

Undersökningen har genomförts som en webbenkät. Fältperioden pågick mellan 20 mars och 4 maj. Tre påminnelser skickades ut.

Målpopulation, urval och svarsfrekvens

Undersökningens målgrupp utgjordes av anställda vid något av lokalpolisområdena den 30 september 2016. Såväl poliser som civilanställda ingick i målgruppen. Urvalet togs fram med hjälp av Polismyndigheten.

I ett första steg stratifierades urvalet på polisregion. Ur respektive av de sju polisregionerna drogs sedan ett slumpmässigt urval om 500 individer, totalt

bestod bruttourvalet av 3 500 individer. Svaren har viktats utifrån antalet anställda vid varje region för att vara representativa för riket som helhet.

Undersökningens totala svarsfrekvens uppgick till 47,2 procent efter att urvalet hade justerats för övertäckning. Övertäckningen berodde främst på att personerna inte tillhörde något lokalpolisområde eller inte hade arbetat under insamlingsperioden. Nettourvalet bestod av 3 153 personer.

Bortfallsanalys

Av figur 1 framgår antalet svar och svarsfrekvensen per grupp. Det finns vissa skevheter i materialet. Män och äldre personer har i högre utsträckning svarat på enkäten. I polisregion Stockholm är svarsfrekvensen något högre än i övriga landet. Däremot finns det inga skillnader mellan civilanställda och poliser när det gäller svarsbenägenheten. Figur 1 visar även den förväntade andelen i populationen samt andelen i stickprovet för de olika bakgrundsvariablerna.

Figur 1 Enkät till anställda i lokalpolisområden, antal och andel svar

		Brutto- urval	Antal svarande	Svars- frekvens	Andel i population	Andel i stickprov
Kön	Man	2 121	1 025	48 %	61 %	65 %
	Kvinna	1 379	551	40 %	39 %	35 %
Åldersklass	–35 år	1 377	406	29 %	39 %	26 %
	36–50 år	1 359	748	55 %	39 %	47 %
	51– år	764	434	57 %	22 %	27 %
Polisregion	Bergslagen	500	216	43 %	14 %	15 %
	Mitt	500	215	43 %	14 %	14 %
	Nord	500	217	43 %	14 %	15 %
	Stockholm	500	234	47 %	14 %	16 %
	Syd	500	196	39 %	14 %	13 %
	Väst	500	190	38 %	14 %	13 %
	Öst	500	216	43 %	14 %	15 %
Anställning	Polis	2 892	1 303	45 %	83 %	82 %
	Civil	608	277	46 %	17 %	18 %
Totalt		3 500	1 590	45 %	100 %	100 %

Kommentarer: Tabellen tar inte hänsyn till övertäckning. För ålder i bruttourvalet används siffror från 2015. Övriga uppgifter i bruttourval är förväntat antal i urvalet baserat på anställda i lokalpolisområden den 31 dec 2016.

Inferens vid stratifierat urval

Vid stratifierat slumpmässigt urval behöver svaren viktas för att på ett korrekt sätt kunna representera hela populationen. Vid våra beräkningar har följande metoder använts.

p = proportion

N = population

n = stickprov

Z = z – värde

i = stratum

Punktestimat för proportion vid stratifierat slumpmässigt urval:

$$\hat{p} = \sum \left(\frac{N_i}{N} \right) * \hat{p}_i$$

Konfidensintervall för proportion:

$$(\hat{p}_1 - \hat{p}_2) \pm Z * \sqrt{(s_2^2 + s_1^2)}$$

Standardfel med ändlighetskorrektion vid stratifierat slumpmässigt urval:

$$s_p = \sqrt{\sum \left[\left(\frac{N_i}{N} \right)^2 * \left(\frac{p_i * (1 - p_i)}{n_i} \right) * \left(1 - \frac{n_i}{N_i} \right) \right]}$$

Konfidensintervall för skillnader i proportion mellan strata:

$$(\hat{p}_1 - \hat{p}_2) \pm Z * s_{\hat{p}_1 - \hat{p}_2}$$

Standardfel för stickprov fördelningen (med ändlighetskorrektion):

$$s_{\hat{p}_1 - \hat{p}_2} = \sqrt{\frac{\hat{p}_1(1-\hat{p}_1)}{n_1} * \left(1 - \frac{n_1}{N_1} \right) + \frac{\hat{p}_2(1-\hat{p}_2)}{n_2} * \left(1 - \frac{n_2}{N_2} \right)}$$

Enkät till åklagare

Undersökningen syftar till att kartlägga åklagarnas uppfattning om samverkan med polisen samt om de har upplevt några konkreta förändringar i samarbetet till följd av Polismyndighetens omorganisation.

En skillnad jämfört med den undersökning som genomfördes hösten 2015 är att vi denna gång har administrerat enkätundersökningen själva med hjälp av anonyma e-postadresser. Undersökningen hösten 2015 administrerades av Åklagarmyndigheten på grund av sekretess.

Undersökningen har genomförts som en webbenkät. Fältperioden sträckte sig mellan 10 mars och 10 april 2017. Tre påminnelser skickades ut.

Målpopulation, urval och svarsfrekvens

Målgruppen för undersökningen var åklagare anställda vid någon av de allmänna åklagarkammarna.

Personurvalet gjordes av Åklagarmyndigheten och omfattade samtliga åklagare vid allmänna åklagarkammare. I den tänkta målgruppen utgjorde personurvalet en totalundersökning.

Webbenkäten skickades ut till 731 åklagare. Totalt svarade 381 personer, vilket gav en svarsfrekvens på 52 procent.

Bortfallsanalys

På grund av sekretessen för åklagarnas e-postadresser har vi inte haft tillgång till några registeruppgifter över exempelvis svarspersonernas ålder eller kön. För att hålla enkäten så kort som möjligt har vi heller inte ställt så många bakgrundsfrågor. Vår bedömning är dock att upplevelsen av omorganisationen inte i någon större utsträckning torde ha påverkats av individegenskaper.

Av de svarande är ungefär 15 procent kammarchefer eller vice kammarchefer, vilket kan jämföras med 11 procent i populationen. Det är således en viss överrepresentation av chefer i materialet.

Åklagarmyndigheten kan inte säga något om bortfallets orsaker, exempelvis om det kan röra sig om tjänstledigheter. I övrigt så var det 5 respondenter som aktivt valde att avanmäla sig och inte svara samt 4 av de anonymiserade e-postadresserna som inte fungerade (se figur 2).

Figur 2 Enkät till åklagare, antal och andel svar

		Antal svar	Svarsfrekvens	Andel i populationen	Andel i stickprovet
Åklagarområde	Stockholm	90	48 %	25 %	24 %
	Bergslagen	31	46 %	9 %	8 %
	Mitt	43	61 %	10 %	11 %
	Nord	34	68 %	7 %	9 %
	Syd	87	58 %	21 %	23 %
	Väst	58	45 %	17 %	15 %
	Öst	38	48 %	11 %	10 %
Anställning	Chef	56	72 %	11 %	15 %
	Inte chef	325	50 %	89 %	85 %
Totalt		381	52 %	100 %	100 %

Enkät till socialtjänstchefer

Undersökningen syftar till att kartlägga hur socialtjänstchefer i kommunerna uppfattar att samarbetet fungerar med polisen i den nya organisationen.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bekräftar att samråd enligt förordning (1982:668) om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner har skett

Undersökningen har genomförts som en webbenkät. Enkäterna skickades ut den 27 mars 2017 och fältnarbetet avslutades under april 2017. Två påminnelser skickades ut.

Målpopulation, urval och svarsfrekvens

Målpopulationen var alla kommuners ansvariga chefer inom socialtjänsten med ansvar för barn och ungdomar. I stora kommuner där ansvaret är delat mellan olika chefer i olika stadsdelar utgör varje stadsdels chef en egen observation. Detta gav en population på 322 personer. I den tänkta målgruppen utgjorde urvalet en totalundersökning. Av dessa var 31 av olika skäl inte kontaktbara, 2 avböjde aktivt att medverka och 67 svarade inte. Totalt svarade 222 respondenter på enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 69 procent.

Bortfallsanalys

Av figur 3 framgår antalet svar och svarsfrekvensen uppdelat på vissa bakgrundsvariabler. Som figuren visar finns det vissa mindre skevheter i materialet. Kommuner i polisregion Syd har i högre utsträckning svarat på enkäten. Däremot finns inga betydande skillnader mellan olika typer av kommuner i svarsbenägenhet: stad och land är proportionerligt representerade.

Figur 3 Enkät till socialtjänstchefer, antal och andel svar

		Antal svar	Svarsfrekvens	Procent i populationen	Procent i stickprovet
Typ av kommun	Landsbygd	90	69 %	40 %	41 %
	Storstad	39	67 %	18 %	18 %
	Tätort	91	69 %	41 %	41 %
Polisregion	Nord	31	70 %	14 %	14 %
	Mitt	17	61 %	9 %	8 %
	Bergslagen	31	72 %	13 %	14 %
	Stockholm	31	76 %	13 %	14 %
	Väst	39	60 %	20 %	18 %
	Öst	20	57 %	11 %	9 %
	Syd	51	81 %	20 %	23 %
Totalt		222	69 %	100 %	100 %

Enkät till kommunernas ansvariga för samverkan med polisen

Undersökningen syftar till att kartlägga hur övergripande samverkan mellan kommun och polis fungerar i den nya organisationen.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bekräftar att samråd enligt förordning (1982:668) om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner har skett

Undersökningen har genomförts som en webbenkät. Fältperioden sträckte sig mellan 27 mars och 25 april 2017. Två påminnelser skickades ut.

Målpopulation, urval och svarsfrekvens

Målpopulationen var den person i varje kommun som kommunen pekat ut som ansvarig för övergripande samverkan med polisen. I stora kommuner där ansvaret är delat mellan olika chefer i olika stadsdelar utgör varje stadsdels chef en egen observation. Detta gav en population på 322 personer. I den tänkta målgruppen utgjorde personurvalet en totalundersökning. Av dessa var 27 av olika skäl inte kontaktbara, 1 avböjde aktivt att medverka och 45 svarade inte. Totalt svarade 249 respondenter på enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 77 procent.

Bortfallsanalys

Av figur 4 framgår antalet svar och svarsfrekvensen uppdelat på vissa bakgrundsvARIABLER. Som figuren visar finns det vissa mindre skevheter i materialet. Storstadskommuner har svarat i lite högre utsträckning än andra och kommuner i polisregion Bergslagen är något underrepresenterade. Dessa skevheter bedömer vi som så små att de inte kan anses påverka tillförlitligheten i resultaten.

Figur 4 Enkät till ansvariga för samverkan med polisen, antal och andel svar

		Antal svar	Svarsfrekvens	Andel i populationen	Andel i stickprovet
Typ av kommun	Landsbygd	98	75 %	40 %	40 %
	Storstad	48	83 %	18 %	20 %
	Tätort	100	76 %	41 %	41 %
Polisregion	Nord	35	80 %	14 %	14 %
	Mitt	21	75 %	9 %	9 %
	Bergslagen	30	70 %	13 %	12 %
	Stockholm	33	80 %	13 %	13 %
	Väst	51	78 %	20 %	21 %
	Öst	29	83 %	11 %	12 %
	Syd	47	75 %	20 %	19 %
Totalt		249	77 %	100 %	100 %

Samverkan med SOM-institutet

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför varje höst sedan 1986 en nationell frågeundersökning med syfte att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat Samhälle, Opinion och Medier.¹ Institutet har i samverkan med Statskontoret sedan 2010 undersökt svenska folkets bedömning av olika myndigheters arbete. Hösten 2015 fick SOM-institutet även i uppdrag att undersöka allmänhetens förtroende för Polismyndigheten och deras kontakt med polisen. SOM-undersökningen består av sex delundersökningar, varav frågorna om förtroendet för Polismyndigheten och kontakten med polisen ingick i en av dessa.

Målpopulation, urval och svarsfrekvens

Undersökningen består av postenkäter, men med möjlighet att svara på webben. Enkäterna skickades ut i mitten av september 2016 och fältarbetet avslutades under januari 2017.

Urvalet är ett systematiskt sannolikhetsurval av Sveriges befolkning, där utländska medborgare ingår, i åldrarna 16–85 år. Nettourvalet till delundersökningen bestod av 3 400 personer i åldrarna 16–85 år och svarsfrekvensen var 51 procent. Frågorna om allmänhetens förtroende för och kontakt med polisen besvarades av mellan 1 590–1 600 personer.

¹ För utförligare information om SOM-undersökningarna, se SOM-institutets webbplats www.som.gu.se.